

PROLOOG

Parijs, november 2004

De beklimming van de Rue Lepic was vermoeiend. De loodgrijze lucht met dikke wolken beloofde weinig goeds. In de anders altijd zo drukke straat, waar het normaal gesproken wemelde van de toeristen, auto's en haastige passanten, was het ongewoon rustig. De ijzige kou drong dwars door mijn kistjes heen, en door de maillot die ik onder mijn broek droeg. Ik sjoerde mijn zware, ruwe wollen mantel dicht om me heen en trok mijn capuchon om mijn gezicht, blij met de warmte die hij bood. Ik liep langs Café des Deux Moulins, een bar op de hoek zonder elegante pretenties (afgezien van de buitenkant, die opzichtig kardinaalrood was). Die was beroemd omdat hij de locatie van een succesvolle film was geweest, waardoor het er altijd bomvol zat met toeristen en nieuwsgierigen. Ik gaf de voorkeur aan andere tenten, minder hip maar betaalbaarder, althans, voor een studente die buiten de stad woonde, zoals ik. Die dag was ik de deur uitgegaan met een vastomlijnd doel, namelijk het vinden van gedroogde bloemhoofdjes van de goudsbloem, die ik nodig had voor het bereiden van calendulaolie, een opdracht die op het programma stond voor het practicum kruidenleer van de volgende ochtend. Ik was onlangs vol verwachting en enthousiasme begonnen aan de opleiding natuurgeneeskunde, me ervan bewust dat ik met elke vordering verder verwijderd zou raken van de wereld die ik achter me wilde laten: die van mijn vader en zijn traditionele, steriele, mechanische geneeskunde. Van alle vakken vond ik kruidenleer het leukst. Ik was dol op het bestuderen van de therapeutische eigenschappen van geneeskrachtige planten en popelde altijd om in de praktijk te brengen wat ik had geleerd.

Het vinden van goudsbloemen was geen onmogelijke opgave, maar die ochtend had ik een somber humeur en was ik in de ban van niet al te vrolijke gedachten over mijn familie en het feit dat ik vrijwillig afstand van hen had genomen, dus had ik het als excuus gebruikt om de steile wandeling naar Montmartre te maken. Gewoonlijk gaf het me een gevoel van rust om door die rechte straten te dwalen met hun jugendstilleuning, geflankeerd door gebouwen die een palet van alle tinten wit vormden, maar die middag kon ik maar geen vertroosting vinden. Boven aan de Rue Lepic sloeg ik de eerste zijstraat aan mijn rechterhand in en liep verder, waarbij ik een verstrooide blik in de etalages wierp die aan me voorbijgleden, tot een ervan mijn aandacht trok. Het was een winkel in oude sfeer, ingeklemd tussen een moderne boetiek vol felle neonlampen en een elegante meubelstoffenzaak. Hij leek niet op zijn plaats, alsof hij deel uitmaakte van een lang vervlogen tijd en nu onwillekeurig naar een straat in de eenentwintigste eeuw was gekatapulteerd, waar hij verbijsterd was blijven staan. Hij was anders dan de andere kruidenwinkels die ik tot dan toe had gezien, met etalages die uitpuilden van de shampoos, crèmes, theepotten en geurkaarsen. Deze niet: de brede etalage was omlijst met mauvekleurig hout met *décapé*-effect en bevatte een prachtig miniatuurherbarium, waarschijnlijk middeleeuws, dat geopend op een lessenaar lag en werd verlicht door een zacht licht, waar heel fijn goudkleurig stof vanaf kwam. De bladzijden waren kreukelig, stonden vol met illustraties van planten en waren dicht beschreven met een puntig, bijna onleesbaar handschrift. Op het uithangbord van de winkel stond slechts: FAMILLE FLEURET-BOURRY. DEPUIS 1895.

Soms vraag ik me af of de werkelijkheid buiten onszelf bestaat of slechts een weerspiegeling is van onze angsten en onopgebiechte verlangens. Ik heb er geen antwoord op, maar weet wel dat die magische etalage, die ik misschien niet eens had opgemerkt als ik me rustiger had gevoeld, naast me opdook en de uitwerking had van een lokroep, waardoor ik werd losgerukt van de somberheid die mijn hart verzwaarde. Ik kon niets anders doen dan er binnengaan. Zodra ik er een voet binnen zette, verdween het Parijs waar ik vandaan kwam en becroop me het gevoel dat ik over de drempel van

een oude eeuw stapte. Er schoot me een bladzijde van de *Decamerone* van Boccaccio te binnen die ik een paar dagen eerder op school had gelezen:

... en laten we dan nog maar zwijgen over het feit dat hun kloostercellen volgestouwd zijn met potjes zelf en andere smeersels, dozen vol zoetigheden, ampullen en flacons met reukwater en rozenolie...

Kijk eens aan, het was niet alleen een kruidenwinkel, maar vooral de winkel van een bijzonder iemand. In tegenstelling tot wat de buitenkant deed vermoeden, bleek de winkel verrassend ruim. Er hing een verfijnde geur die mijn neus binnendrong en vervolgens uitwaaierde in een caleidoscoop van geuren waarin ik bloemen, boomschors, hout en kruiden herkende. Subtiele aroma's die een balsemende uitwerking op me hadden en me bijna als bij toverslag van al mijn zorgen verlostten. De wanden waren tot aan het plafond bedekt met eenvoudige stellingkasten van glanzend hout. Het kostbare donkere hout (dat ik herkende omdat mijn moeder een uitgesproken passie had voor notenhout, vooral dat van een bepaald bureautje dat ze in mijn kamer had gezet en dat ik gewetenloos had versierd met kleurige stickers en collages van droogbloemen) was in vierkante vormen gezaagd, helemaal niet sierlijk, maar de elegante nerven waarmee het was ingelegd, vormden krullen en patronen die gemaakt leken te zijn met de beitel van een meubelmaker. Op elke rij planken stonden, gerangschikt op alfabetische volgorde, vazen, kruiken, glazen en aardewerken potten, en juten zakjes met zaden, droogbloemen en blaadjes van planten waar ik nog nooit van had gehoord. *Campanula, cardamine, carpinus, centaurea...* en dat was nog maar het begin van de rij met de letter c.

Ik was met stomheid geslagen.

Nadat ik de wanden, het plafond met de dwarsbalken, de vloer met de witte en okergele tegels en de verschillende manden vol koopwaar die her en der in de winkel stonden in ogeschouw had genomen, liet ik mijn blik eindelijk rusten op degene die achter de toonbank stond en die me al die tijd geduldig en beleefd was blijven aankijken, zonder me van mijn nauwkeurige onderzoek af te houden.

Mijn ogen kruisten de hare en een ogenblik was ik verloren... Er leek een aangeboren wijsheid in te schuilen en er straalde een intelligentie en een sereniteit uit die werden verlevendigd door een ondeugende schittering.

Het was een niet meer zo jonge vrouw die in elk geval de zestig gepasseerd was, te oordelen naar haar grijze, steile haar dat tot net onder de oren was geknipt. Ze was tamelijk slank met een gemiddelde lengte, en ze had een puntig gezicht met een lichte huid, dat nog meer oplichtte door die grote blauwe, verrassend heldere ogen waar ik maar naar bleef kijken.

De mevrouw observeerde me nog een ogenblik en glimlachte toen. ‘Goedemorgen, kan ik u helpen?’

Even kwam ik in de verleiding om mijn hart bij haar uit te storten. O, jazeker, had ik willen schreeuwen, hebt u een middel tegen falen? En een kruidenthee die verlichting biedt als je je ongelukkig voelt omdat je verlaten bent? Of een aftreksel dat helpt tegen de angst om nooit meer bemind te worden? Bestaat er op de wereld verdomme ook maar één kruid dat me een goed gevoel geeft, al is het maar voor vijf minuten?

Ik moest mijn tong afbijten om geen scène te schoppen tegenover deze vrouw, die zo aardig was en van niets wist.

Maar de mevrouw had blijkbaar een zesde zintuig, want ze wierp me een warme blik toe en zei: ‘Ik beschik niet over de gave om een levensloop te veranderen, maar voor een zwaar gemoed kan ik wel iets vinden. U lijkt me geen Française. Klopt dat?’

Ik gaf niet meteen antwoord, verwonderd als ik was over haar scherpzinnigheid. Opeens kreeg ik zin om met deze onbekende te praten. Misschien omdat mijn zwaarmoedigheid al lang genoeg had geduurd, misschien omdat ik niemand had die ik in vertrouwen kon nemen of misschien omdat deze vrouw zo hartelijk en moederlijk overkwam dat ik een gevoel van warmte kreeg dat ik al heel lang niet meer ervaren had.

Ik barstte in huilen uit.

Een eindeloze stroom van tranen, zonder adem te halen. Ik huilde om de wrokkige woorden van mijn vader en om het verwarde kind in me, voor wie een omhelzing voldoende zou zijn om zich veilig te voelen.

De mevrouw liet me zonder iets te zeggen uithuilen. Toen ik weer was bijgekomen, kwam ze achter de toonbank vandaan, gaf me een papieren zakdoekje en streekte mijn wang met een lieve glimlach. ‘Zo erg kan het niet zijn, dat weet ik zeker. Wil je erover praten?’ vroeg ze op vertrouwelijke toon, waardoor ik me meteen beter voelde.

Ik voelde me vrij. Vrij om eindelijk mezelf te zijn bij een volslagen onbekende.

De onbekende heette Gisèle, ontdekte ik, en ze was getrouwd en had twee kinderen en drie kleinkinderen en twee jongere zussen met wie ze samen de winkel had. Al was het eigenlijk zo dat ze het alleen met haar zus Sabine deed, aangezien Yvette, de jongste, met een Italiaanse ingenieur was getrouwd en hem over de hele wereld was gevolgd, waarna ze zich uiteindelijk in Rome hadden gevestigd. Ik kwam ook te weten dat Gisèles familie zich al ruim honderd jaar met geneeskrachtige en medicinale kruiden bezighield. Ik had er niet ver naast gezeten toen ik de indruk had gehad dat dit de winkel van een bijzonder iemand moest zijn: Gisèles betovergrootvader oefende het beroep van arts uit en ontwikkelde een uitgesproken belangstelling voor de helende eigenschappen van kruiden. Bij de volgende generaties groeide de passie van de familie voor de kruidenleer en veranderde in een heus beroep met de opening van een eerste winkel in Parijs, begin negentiende eeuw, waar ze natuurlijke middeltjes op basis van planten verkochten. De winkel overleefde zelfs de stormachtige periode van twee wereldoorlogen en was nauwelijks van uiterlijk veranderd, afgezien van de nodige modernisering.

Gisèle vertelde me haar verhaal nadat ze me een kalmerend kopje kruidenthee had gegeven van lindeblad en melisse, verrijkt met een beetje gember. ‘Om de kou te verdrijven,’ zei ze.

‘Helaas lijkt het erop dat de winkel zal eindigen met mij en mijn zussen,’ zei ze op een gegeven moment met een zucht, terwijl ze het kopje aan haar lippen zette.

‘Waarom?’ vroeg ik.

‘Omdat mijn kinderen en kleinkinderen geen belangstelling hebben voor het voortzetten van de familietraditie. Mijn dochter, Mélusine, is advocaat en mijn zoon, Florian, werkt op een booreiland. Hun kinderen zijn nog klein, maar hebben wel duidelijke ideeën: ze

willen geld verdienen, en met een kruidenwinkel wordt er niet veel geld verdiend.'

Die opmerking stemde me triest. Ik had dit heerlijke hoekje nog maar net ontdekt en nu doemde de dreiging van de verdwijning ervan al op. Gisèle zag mijn teleurgestelde blik en voegde er met een glimlach aan toe: 'Maar dat probleem is van later zorg, want mijn zussen en ik zijn niet van plan de zaak te verlaten. Sterker nog, Yvette komt met kerst naar huis. Als je ook wilt komen, stel ik je aan haar voor, ik weet zeker dat je haar zult mogen.'

Voor het eerst in lange tijd voelde ik me thuis.

Zomaar opeens had ik een plek gevonden waar ik nooit meer weg zou willen.

Eén

Ik was bijna meteen naar Rome teruggekeerd na drie jaar Parijs, waar ik had gestudeerd aan de school voor natuurgeneeskunde.

Ik zou kunnen zeggen dat ik terug naar huis was gegaan omdat ik nu een diploma had en een eigen praktijk kon beginnen. Die beslissing was al genomen. Maar misschien had mijn diploma er weinig tot niets mee te maken. Want wie dwong me eigenlijk om terug te gaan? Ik had geen banden, mijn familie had drie jaar lang niets van zich laten horen – ze hadden me mijn vlucht en alles wat daarop volgde blijkbaar niet vergeven – dus ik had geen echte reden om terug te gaan. Maar dat was nu net het probleem. Opeens had het leven dat ik in Parijs had geleid een droom geleden waar ik vroeg of laat uit zou ontwaken. Ik zou niet eeuwig zo door kunnen gaan. Ik had het gevoel dat mijn wortels ergens anders lagen.

Het was niet gemakkelijk, mijn terugkeer. Het kostte me moeite om werk te vinden, maar uiteindelijk lukte het toch: ik werd aangenomen bij een vooraanstaande praktijk en begon mijn vak uit te oefenen. De relatie met mijn patiënten was een voortdurende bron van voldoening. Anderen de weg naar genezing wijzen hielp me mijn zelfvertrouwen te vergroten en de problematische persoon die ik te lang was geweest achter me te laten. Maar vooral vond ik iets wat veel belangrijker en grootser was, iets wat mijn leven met licht en warmte vulde. Michel, mijn man, mijn eerste liefde en bovendien mijn leermeester en vriend. Met hem heeft mijn hart zich eenvoudigweg geopend, zonder afweer. Zes jaar heb ik in een verguld omhulsel van geluk en voldoening geleefd, het ontbrak me aan niets en ik was elke dag dankbaar voor het moment waarop ik had besloten Parijs te verlaten. Maar mijn stabiliteit was blijkbaar geen lang leven beschoren, want plotseling, binnen een paar maanden, griste een meedogenloos lot Michel bij me weg, en met hem mijn hele wereld. Ik was weer alleen en leeg, stuurloos.

Opeens staat mijn zelfveroorzaakte isolement me weer in alle hevige concreetheid voor ogen. Het afgelopen jaar heb ik niets anders gedaan dan muren optrekken, letterlijk en figuurlijk. Ik denk terug aan het Romeinse huis dat ik met Michel heb gedeeld, aan de deuren die sloten en niet meer opengingen na zijn overlijden. De slaapkamer, de werkkamer, het berghok dat we hadden omgebouwd tot kleine bibliotheek. Deuren, sloten, wanden die beetje bij beetje mijn levensruimte hebben bepaald en tot een minimum hebben beperkt. Ik heb al mijn persoonlijke spullen verdeeld over de woonkamer en de keuken, als een soort bivak waarin ik kop noch staart kan vinden. Een lang spoor van voorwerpen die voornamelijk de rol speelden van het creëren van obstakels en objecten die me beletten het meedogenloze te ervaren van zijn afwezigheid en de angstwekkende leegte die daarmee gepaard ging. Maar het ging niet alleen om fysiek afstand nemen. Ik nam de telefoon niet meer op en reageerde daarna ook niet meer op de deurbel. De eerste tijd, vlak nadat dat met Michel was gebeurd, kwamen heel veel mensen me opzoeken: collega's van de praktijk die bijna net zo hard om hem treurden als ik, mijn oude schoolvriendinnen die klaarstonden om me te troosten. Ik kreeg zoveel lieve steunbetuigingen dat ik er op het laatst niet meer tegen kon. Elke blik, elk woord, elke liefkozing werd me te veel en iedereen die probeerde me weg te houden van de wanhoop werd getransformeerd tot vijand. Ik wilde lijden, ik had er behoefte aan om de pijn te voelen, om geen ruimte te laten voor het schuldgevoel dat nog hartverscheurender zou zijn. Stukje bij beetje kreeg ik wat ik wilde, en mijn telefoon ging niet meer. Alleen Yvette, de zus van Gisèle – de eigenares van het kruidenwinkeltje dat in de drie jaar dat ik in Parijs woonde mijn tweede thuis was geworden – gaf zich niet zomaar gewonnen en bleef zonder uitnodiging op mijn deur kloppen, die vaak gesloten bleef terwijl ik, zwijgend, luisterde hoe haar verslagen voetstappen zich verwijderden.

In die emotionele woestijn was mijn plotselinge vertrek naar Frankrijk een bijna natuurlijke stap. Het gebeurde op een ochtend als zovele, terwijl ik met een kop koffie aan de keukentafel zat, klaar om het hoofd te bieden aan de zoveelste doelloze dag. Ik zette de

televisie aan om de stilte niet te horen, en op een gegeven moment verscheen er op het scherm een uitgestrekte vlakte van wit zand, overspoeld door de blauwste, traagste golven die ik ooit gezien had. Waardoor mijn gedachten een ogenblik teruggingen naar de ogen van degene die de draagster was van dat blauw en die kalmte. Binnen in me kwam de heimwee op als vloed, en samen met de tranen kwam ook het antwoord, als een uitgestrekte hand.

Ik wilde me weer in die rustige wateren onderdompelen.

Ik wilde terug naar Gisèle.

Naar huis.

En daarom sta ik nu, op mijn tweeëndertigste, weer hier voor de etalage die omlijst is met mauvekleurig hout, twijfelend of ik nu op de deur moet kloppen of terug moet gaan naar mijn hotel om Gisèle telefonisch op de hoogte te stellen van mijn komst. De schemerlamp staat er nog, gebogen over het herbarium, wachtend tot iemand hem aandoet, maar de halfgeopende deur zegt me dat er iemand binnen moet zijn. Misschien is Gisèle of Sabine achter het magazijn aan het ordenen of kruidenthee aan het zetten voordat ze de winkel opent. Het is gek om weer hier te zijn, de herinneringen vullen mijn hoofd en gunnen me niet de tijd om helder te denken. Uiteindelijk neem ik een besluit en duw de deur open om naar binnen te gaan. De geur, dat zoete, doordringende aroma dat ik nooit vergeten ben, omhult me bijna liefdevol zodra ik voet in de winkel zet. Ik blijf staan waar ik sta en laat me doordrenken van geuren. Ik strek mijn arm uit en laat mijn hand langzaam over het donkere, gladde hout van de dichtstbijzijnde kast glijden. Als in een film zie ik me weer boven aan de trap zitten om zorgvuldig potten en zakjes af te stoffen, terwijl ik de kaarten invul die bij elk kruid horen. En ik denk aan die keer dat Sabine aankwam met een enorme doos Damascus-rozen en me opdracht gaf alle bloemblaadjes eraf te trekken en in de week te zetten om het schoonheidswater dat hun naam draagt te bereiden. Onder mijn huid stromen beelden uit een zeer geliefd verleden, dat me nog nader aan het hart ligt nu ik er, als uit kostbaar plantensap, de kracht uit hoop te putten die ik al tijden zoek. Bijna alles hierbinnen is met me verbonden. Ik zet een paar voorzichtige stappen in het schemerduister en liefkoos met mijn blik de

vertrouwde ruimte die me omringt, maar ik schat de afstanden niet goed in, want ik bots tegen een kartonnen doos op een lage plank aan, waardoor die omvalt. Onmiddellijk klinkt er van achter een naar adem snakkende stem: 'Ik kom eraan, een ogenblikje!' En meteen daarna duikt er uit het achterste deel van de winkel een vrouwelijke figuur op. Haar haar is nog steeds tot vlak onder haar oren geknipt en is misschien alleen iets grijzer, en op haar puntige gezicht ligt een spoor van een glimlach, terwijl haar ogen de winkel afspeuren om te zien wie er binnen is gekomen. Voordat ze haar blik op mij laat rusten.

Een paar tellen.

Ze blijft op slag staan, haar mond halfopen, haar ogen op steeltjes. Dan een woord, bijna een fluistering: '*Chérie...*'

Een ogenblik later word ik tussen de armen van Gisèle geklemd. Zo blijven we staan, voor onbepaalde tijd in elkaar verstrengeld, tot een van ons zich losmaakt. Ik doe een stap achteruit en bekijk mijn vriendin met door tranen omfloerste ogen. Er zijn enkele jaren verstreken, hoewel haar gezicht daar de last niet van lijkt te voelen, in tegenstelling tot het mijne, waarop het verdriet groeven heeft gemaakt rondom de ogen en de mond. Gisèle streelt mijn voorhoofd, strijkt mijn haar uit mijn gezicht en laat haar hand even op mijn wang rusten, waarna ze zachtjes mijn gezicht optilt en haar ogen zich aan de mijne hechten. Langzaam daalt er een gevoel van rust over me neer. Het is de kleur van die twee meertjes, kristalhelder als de Caribische Zee, die me hierheen heeft gebracht.

'Goed je te zien, kleintje. Kom, laten we een lekkere kruidenthee zetten, dan kun je me alles vertellen.'

Aanbiddelijke Gisèle. Het lijkt wel of er geen jaren, maar hooguit een paar dagen verstreken zijn. Maar in feite valt er bijna niets te vertellen; Yvette heeft haar altijd op de hoogte gehouden van alles wat me overkomen is. Ook ik had haar altijd geschreven, maar na wat er met Michel gebeurd is, ben ik daarmee opgehouden. Het verdriet had me verlamd, had elke levensdrang opgedroogd en me veranderd in een dorre plant. Ik bleef slechts mechanisch overeind.

Ik loop met haar mee naar het achtergedeelte en ga op een van de krukjes zitten. Ik merk dat de spanning die mijn schouders verstijfde

geleidelijk aan afneemt. De kleine, warme winkel verwelkomt me als een beschermende cocon en ik laat me wiegen door de stilte, die slechts wordt doorbroken door de lichte, precieze bewegingen van Gisèle, die de ketel op het vuur zet en de filters van haar roze porseleinen theepot vult met een mengsel van bloemen, zaden en gedroogde blaadjes. Melisse voor de spanning die in de maag brandt, linde om goed te kunnen slapen, meidoorn voor hartzeer...

Gisèles woorden sluimeren aan de rand van mijn geheugen. Hoe vaak heeft ze dit middel voor me bereid? Vanaf het eerste moment dat ik de winkel en het leven van de zussen Fleuret-Bourry binnenging, waren er altijd een goed woord, een liefdevol gebaar en een bemoedigende opmerking die me mijn ellende lieten vergeten en me er energie en enthousiasme voor teruggaven.

Gisèle schenkt het kokende water in de kopjes en sluit ze af met een dekseltje om het aroma van de kruiden te bewaren. Ze gaat naast me op een krukje zitten, voor een klein, vierkant tafeltje, geeft me het kopje en kijkt me aan zonder iets te zeggen. Ik leg mijn handen om het warme porselein, haal adem en net wanneer ik mijn mond wil opendoen, is ze me voor.

‘Ik ben blij dat je terug bent gekomen, chérie. Denk niet dat je me een verklaring schuldig bent. Dat is niet nodig. Voor mij is het voldoende dat je hier bent en hebt besloten naar ons terug te keren. Ik weet dat je je heel eenzaam moet voelen, maar weet dat je kunt blijven zolang je wilt. En als je wilt praten, ben ik hier om te luisteren.’

Hoe krijgt die vrouw het toch voor elkaar om altijd de juiste woorden op het juiste moment te zeggen? Ze zegt wat ik wil horen, ze neemt me weer in haar leven op zonder er iets voor terug te vragen, en dat terwijl ik op een dag zomaar zonder uitleg ben weggegaan. Die vrouw staat dicht bij me dan mijn moeder ooit is gelukt, nu nog steeds. Ik sta op van het krukje, draai me naar het tafeltje toe en kom dicht bij haar staan. Ik omhels haar stevig en verberg mijn gezicht in de holte van haar schouder.

‘Ik hou van je, Gisèle. Heel veel.’

Eindelijk ben ik weer thuis.